

NYIRI SÁNDOR

A rendőrség és az emberi jogok védelme az alkotmány tükrében

Emberi jogokon általában olyan alkotmányjogi és nemzetközi jogi intézményeket értünk, amelyeknek az a hivatásuk, hogy intézményesített alakban védjék az állampolgár jogait az állami szervek túlkapásai ellen, és segítsék az emberi élelfeltételek létrejöttét, az ember egyéniségének kibontakozását.¹

Az emberi jogok az alkotmányokban „az állampolgárok alapvető jogai” kifejezés alatt jelennek meg. A két fogalom nyelvtanilag szinonim fogalom, jogi értelemben viszont megkülönböztethető fogalmak. Az emberi jogok a nemzetközi jog tárgyát alkotják, a nagy emberi jogi kódexekben a nemzetközi szerződések között találhatóak. Az állampolgárok alapvető jogain az egyes államok alkotmányaiába beiktatott, az egyes államok jogrendszerei által, az állampolgároknak garantált emberi jogok érthetők. Ezen az a tény sem változtat, hogy az emberi jogokat kodifikáló nemzetközi egyezmények részei az egyes államok törvényeinek, jogrendszerének is.²

Hazai szabályozás

A Magyar Köztársaság alkotmánya is több helyen szól az emberi jogokról, az állampolgárok alapvető jogairól.

Az alkotmány 8. §-a szerint:

- A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.
- A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.
- Rendkívüli állapot, szükségállapot vagy veszélyhelyzet idején az alapvető jog gyakorlása – az élethez való jog, a kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód, az ilyen büntetésnek alávetés, az emberen hozzájárulás nélkül orvosi

1 Kovács István – Szabó Imre (szerk.): Az emberi jogok dokumentumokban. KJK, Budapest, 1976, 9. o.

2 Magyarországon a polgári és politikai egyezségokmányt az 1976. évi 8. tvr., az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről Rómában, 1950. november 4-én kelt egyezményt az 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki.

vagy tudományos kísérlet végzése, az ártatlanság vélelme, a védelem elve, a nulum crimen sine lege elve, a gondolat, a lelkiismeret- és vallásszabadság elve, a férfiak és nők egyenjogúságának elve, a gyermekek jogai, a nemzeti és etnikai kisebbségekre vonatkozó szabályok, a magyar állampolgárságra vonatkozó szabályok és a szociális biztonságra vonatkozó szabályok – kivételével felfüggeszthető vagy korlátozható.

Az alkotmány önálló fejezetben (XII. fejezet) részletesen szól az állampolgárokat megillető alapvető jogokról és az őket terhelő köteleességekről.

Az alkotmány tehát csokorba szedi azokat az emberi jogokat, az állampolgárok alapvető jogait, amelyeket minden polgárának garantál, és amelyeket elismer, tiszteletben tart és védelmez. Egyúttal kinyilvánítja azt is, hogy fellép azok megsértői ellen.

A belső jog azután részletesen kibontja, különböző törvényekben részletesen szabályozza az egyes alapvető állampolgári jogokat.

A belső jog megteremti azokat a szervezeti és más szabályokat is, amelyek garantálják az alkotmányban megfogalmazott, a jogok sérthetlenségét, tiszteletben tartását és védelmét szavatoló tételeket. Megfogalmazza azt is, hogy a jogok megsértőivel szemben, legyen az az egyes polgár, vagy az állam szerve, a hatóság szankciót alkalmaz.

A rendőrség és az emberi jogok

A rendőrség egyebek között olyan állami szervtípus, amely a közrenddel és a közbiztonsággal kapcsolatos emberi jogok, állampolgári jogok kezelésére hivatott.

Az alkotmány VII. fejezete a rendőrséget a rendvédelmi szervek közé sorolja, azzal hogy a rendőrség alapvető feladata a közbiztonság, a közrend és az államhatár védelme. A közigazgatás tudománya viszont a rendőrség feladataiból kiindulva, a rendőrséget a közigazgatás részeként, rendészeti szervként kezeli³.

A rendőrség dolga megtenni a szükséges intézkedéseket a köznyugalom, a biztonság és a rend megtartására, a közösséget vagy annak egyes tagjait fenyegető veszélyek elhárítására. A veszély olyan tényleges helyzet, amely belátható időn belül megfelelő valószínűséggel káros következményekre vezethet. A rendészeti veszély a közbiztonság sérelmének várható bekövetkezését jelenti. A veszély szubjektív kategória, függ az adott ország erkölcsi, kulturális szokásaitól.⁴

A rendészeti jog két kulcsfogalma a közrend és a közbiztonság.

³ Lásd erről Nyíri Sándor: A rendőrségi jog alapjai. BM Kiadó, Budapest, 2002, 12–14. o.

⁴ Szikinger István: Rendőrség a demokratikus jogállamban. Sik Kiadó Kft., Budapest, 1998, 90. o.

A közrend fogalmáról a Btk. indokolása a következőket tartalmazza: „A közrend a Magyar Köztársaság Alkotmányában és egyéb jogszabályokban meghatározott törvényes rendjét, valamint a társadalmi együttélés normáinak megfelelő állami és társadalmi viszonyok rendjét jelenti.”

A közbiztonság fogalmát a Btk. XVI. fejezet I. címében meghatározott közbiztonság elleni bűncselekményekhez fűzött magyarázat a következőkben adja meg: „A társadalmi együttélés rendjének jogilag szabályozott közállapota, tényleges helyzete, amelyben az egyes emberek és közösségek élete, személye, működése, valamint javai biztosítottak az illetéktelen támadástól.” A közállapot pedig: „Valamely adott helyre, korra jellemző gazdasági, társadalmi, közéleti, erkölcsi stb. viszonyok és körülmények.”

Markánsabban adta meg a közbiztonság fogalmát Szamel Lajos. Szerinte a közbiztonságon az emberek életének, egészségének, becsületének, szabadságának és vagyonának, valamint az állam és intézményei működésének sérthetatlensége, illetve akadályozatlansága értendő, és ezen belül különösen a jogtárgyak megóvása a bűncselekményektől és a rendsértésektől.⁵

Ebben a megfogalmazásban felfedezhető a veszélyektől, a bántódástól mentes, zavartalan társadalmi állapot (objektív biztonság) garantálása, a nevesített emberi jogok megsértésének megelőzése, azok megóvása, biztosítása.

Az emberi jogok védelme

Ha az emberi jogokról és a rendőrségről van szó, akkor a széles közvélemény általában a rendőrség emberi jogokat érintő túlkapásaira gondol.

Ritkán gondolunk az alkotmány idézett 8. § (1) bekezdésének és a 40/A § (2) bekezdésének teljes szövegére, jóllehet azokba bele van írva, hogy az államnak az emberi jogok védelme is feladata. Ebből a megfogalmazásból kicseng, hogy a köztársaság valamennyi intézménye – köztük a rendőrség is – az emberi jogokat nemcsak elismeri, garantálja és tiszteletben tartja, hanem védelmezi is.

A védelem kétirányú. Magában foglalja az elismerésből és tiszteletben tartásból származó azon kötelezettséget, hogy a köztársaság létrehoz és működtet olyan intézményeket, amelyeknek feladata annak szavatolása, hogy az állampolgári alapjogok az állami szervek tevékenységében maradéktalanul érvényesüljenek. De magában foglalja azt is, hogy az állampolgárok egymás közti kapcsola-

⁵ Szamel Lajos: A rendészet és a rendőrség jogi szabályozásának elméleti alapjai. MTA Államtudományok Kutatói Programirodája, Budapest, 1990, 7. o.

tában, a társadalom életében az emberi jogok legyenek a meghatározók. A köztársaság kötelezettséget vállal arra is, hogy ha az egyik ember megsérti a másik ember emberi jogait, akkor az őt ért emberijog-sértés miatt védelemben részesíti a sértett felet, fellép a jogsértő polgárával szemben.

Az egyes ember és az emberi közösségek biztonsága emberi jog. Az Emberi jogok európai egyezményének 5. cikke szerint „Mindenkinek joga van a személyi szabadságra és a biztonságra”. A Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezség-okmánya 9. cikke szerint „Mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra”.

A biztonság nyelvtani értelemben veszélyektől, bántódástól mentes zavartalan állapotot jelent. A jogi nyelv a biztonságot a maga fogalmi rendszerével kibővíti. A jog szerint a biztonságon – mint ahogy korábban kifejtettem – az emberek életének, egészségének, becsületének, szabadságának és vagyonának, valamint az állam és intézményei működésének sérthetetlensége, illetve akadályozatlansága értendő, és ezen belül különösen a jogtárgyak megóvása a bűncselekményektől és a rendsértésektől.

Amikor tehát a köztársaság és annak szervei az állampolgárok emberi jogait védik, akkor a biztonsághoz való emberi jog érvényesülését kívánja garantálni.

Az emberi jogok filozófiája szerint az egyes ember, az őt megillető emberi jogait csak a másik ember emberi jogainak tiszteletben tartásával gyakorolhatja. Ez kiolvasható az emberi jogi kódexekből is. Az úgynevezett relatív emberi jogok korlátozhatók, mégpedig a többi ember emberi jogainak védelme érdekében. A korlátozás indokai általában: amelyek szükségesek a demokratikus társadalomban a közbiztonság, a közrend, az egészségügy vagy erkölcsök, illetve mások jogai és szabadságai védelme érdekében. A korlátozás nemcsak az államra és szerveire vonatkozik, hanem az állam polgáira is.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 2. § (1) bekezdése szerint a rendőrség védelmet nyújt az életet és testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

A rendőrség veszély-elhárítási kötelezettsége mellett e paragrafusban jelenik meg az emberi jogok tiszteletben tartása.

A rendőrségi törvény e szakaszát együtt kell olvasni az alkotmány idézett 8. § (1) bekezdésével: „[...] A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen jogait és ezek tiszteletben tartása és védelme az állam első rendű kötelessége”.

Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a belső jogban és a jogalkalmazásban az emberi jogok az alkotmányra vezethetők vissza.

A jogalkalmazás során az emberi jogok tiszteletben tartása és védelme a rendőrség számára alkotmányos kötelesség, ha úgy tetszik: törvényi parancs. Ez az alapelv át kell hogy hassa a rendőrség teljes tevékenységét, meg kell hogy jelenjen valamennyi intézkedésben. Tudnunk kell, hogy a rendőri hivatás gyakorlóit találkoznak leginkább olyan helyzetekkel – éppen a társadalomban betöltött szerepük miatt, kötelességük teljesítése során –, amikor szükségképpen szembekerülnek az emberi jogokkal. A szabad emberek ugyanis sokat várnak a rendőrségtől. Várják az emberi jogok garantálását, védelmét is, egyúttal igénylik azt is, hogy gyakorolják a törvényekben meghatározott jogaikat, éppen az emberek jogainak védelme érdekében. A rendőrség ugyanis felelősséggel tartozik mások emberi jogainak védelméért is. Különben ezt írja elő az Európa Tanács parlamenti közgyűlésének 690. számú határozata is (a rendőrségről szóló nyilatkozat).

Egy nemzetközi dokumentum szerint⁶ a rendfenntartó erők tisztviselőinek kötelességük teljesítésekor tiszteletben kell tartaniuk és védelmezniük kell az emberi méltóságot, képviselniük és támogatniuk kell minden személy emberi jogait. A rendfenntartó erők tisztviselői csak akkor folyamodhatnak erőszak alkalmazásához, ha az elkerülhetetlen, és csak olyan mértékben, amennyire feladatuk teljesítéséhez szükséges.

A rendőrt – a törvény 13. § (1) bekezdése alapján – intézkedési kötelezettség terheli, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

Ha tehát a rendőr észleli, vagy tudomására hozzák, hogy valakinek az emberi jogait megsértik – valakit kóznak, megaláznak, az életét, a testi épségét sértik vagy veszélyeztetik, a tulajdonát, a szabadságát, az intim szféráját sértik –, a közrend és a közbiztonság sérelme okán köteles intézkedni (igazoltatni, fokozott ellenőrzést végezni, ruházatot, csomagot és járművet átvizsgálni, felvilágosítást kérni, elfogni, előállítani).

A rendőr, ha valakit emberi jogi sérelem ér, az emberi jogok védelme érdekében az okok és feltételek fennállása esetén kényszerítő eszközt vagy kényszercselekményt is alkalmazhat (testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, elektromos sokkoló, rendőrbot, kardlap, szolgálati kutya, útzár, lőfegyver stb.).

Amikor viszont a rendőr az emberi jogok védelme érdekében intézkedik, vagy kényszerítő eszközt alkalmaz, akkor azt úgy kell tennie, hogy tiszteletben tartja az intézkedés alá vont személy emberi jogait, gondoskodik arról, hogy azok csak a törvény adta keretek között sérüljenek.

⁶ Magatartási szabályok a rendfenntartó erők tisztviselői számára. 34/169. számú határozat, ENSZ-kozügyülés 106. plenáris ülés, 1979. december 17.

A törvény – az alkotmánnyal összhangban – az intézkedés alá vont személy esetében is előírja a rendőrségnek, hogy kötelező tiszteletben tartani az emberi jogokat. A törvény 16. § (4) bekezdése szerint a rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

A törvény e szakasza összhangban van az idézett ENSZ-dokumentum előírásával is. (A rendfenntartó erők tisztviselői nem alkalmazhatnak, ösztönözhetnek, avagy tűrhetnek el semmiféle kínzási cselekményt vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést, és a rendfenntartó erők egyetlen tisztviselője sem hivatkozhat a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés igazolása végett felsőbb utasításokra vagy olyan kivételes helyzetre, mint a hadiállapot vagy háborús veszély, a belbiztonság veszélyeztetése, a belső politikai bizonytalanság vagy bármely más közveszély.)

A dokumentum 5. cikkéhez fűzött magyarázat szerint „a kínzás minden olyan cselekményt jelent, amellyel közfeladatot ellátó személy, illetve ez utóbbi felbujtása alapján más személy, szándékosan éles testi vagy lelki fájdalmat vagy szenvedést okoz valamely személynek abból a célból, hogy tőle vagy harmadik személytől értesüléseket vagy vallomást csikarjon ki, vagy hogy olyan cselekmény miatt büntessék, amelyet ő vagy harmadik személy követett el, illetőleg amelynek elkövetésével őt vagy harmadik személyt vádolják, vagy hogy őt vagy más személyeket megfélemlítsenek. Ez nem foglalja magában a kizárólag törvényes szankciók alkalmazásából eredő – benne rejlő vagy vele járó – fájdalmat és szenvedést a fogva tartott személyekkel való bánásmódra vonatkozó minimális standard szabályoknak megfelelő mértékig.” (E tilalom megszegésének Btk.-beli következményei vannak: bántalmazás hivatalos eljárásban, kényszervallatás.)

A kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód fogalmát a dokumentum nem határozza meg. A megalázó vagy lealázó bánásmód az Európai Emberi Jogok Bizottság szerint az, amely: „mások előtt durván megaláz valakit, vagy arra kényszerít, hogy lelkiismeretével ellentétesen cselekedjen. A megalázó bánásmód lelki szenvedés okozásával is megvalósulhat, mentális szenvedés okozása testi ráhatástól mentes olyan eszközökkel, mely félelmet, stresszhatást hoz létre.”⁷

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata szerint az embertelen, megalázó bánásmódot a rendőri eljárás egészére nézve kell vizsgálni. Az Emberi Jo-

⁷ Idézi Bán Tamás – Bárd Károly: Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és a magyar jog. Acta Humana, 1992/6–7., 27. o.

gok Európai Bírósága elmarasztalta Franciaország kormányát az egyezmény 3. cikkének megsértése miatt, mert: „A kérelmező testén olyan nyomokat viselt, amelyek egyetlen eredete lehetséges, azaz negyvennyolc órán keresztül a kihallgatásával megbízott egyes rendőrök által alkalmazott bánásmód: pofonok, rúgások, ökölcsapások, öklözések, hosszú ideig tartó talpon állás, anélkül, hogy támaszkodhatott volna valamire, hátrabilincselte kéz, köpködések, nyitott ablak előtti teljes lemezelenítés, táplálék hiánya, fegyverrel fenyegetés stb.”⁸

Az emberi méltóságot az elkövetett jogsértéstől, bűncselekménytől vagy annak veszélyességétől függetlenül tiszteltetben kell tartani. Ezt az elvet *A veszélyes elítéltek fogva tartása és kezelése* című ajánlás mondja ki⁹. „Ha arra kényszerülünk, hogy az emberi lényeket a hagyományosnál szigorúbb őrizet alatt kell tartanunk, akkor a biztonságos őrizet, a rend és a társadalmi jólét szempontjait szem előtt tartva mindent el kell követni annak érdekében, hogy az életkörülményekkel ellensúlyozzuk a szigorú őrizet olyan káros mellékhatásait, mint a mentális hatékonyság csökkenése, depresszió, nyugtalanság, agresszivitás, neurózis, negatív értékrend, a bioritmus felbomlása.”

A fogvatartott akkor tekinthető veszélyesnek, ha viselkedése – figyelembe véve az általa elkövetett bűncselekmény jellegét és módját – határozott veszélyt jelent a társadalomra, és okkal feltételezhető, hogy megzavarhatja az őrzőhely rendjét és biztonságát. Veszélyességen érti az ajánlás az olyan körülményt, amely maximális biztonság melletti elzárást tesz szükségessé bizonyos fogvatartottak esetében, akik – az általuk elkövetett bűncselekmény súlyossága vagy a börtönközösségben tanúsított viselkedésük, szokásaik vagy szokási kísérleteik, erőszakos megnyilvánulásai miatt – jelentős kockázatot jelentenek a börtönközösség vagy általában a társadalom számára¹⁰.

Az embertelen bánásmód lényege, hogy az érintettek, ha nem is feltétlenül testi sérülést, de mindenképpen erős testi és lelki szenvedést okoz, míg a megalázó bánásmódé, hogy az áldozatban olyan erős félelmet, lelki gyötrelmet és alsóbbrendűségi érzetet kelt, ami alkalmas arra, hogy megtörje a testi és erkölcsi ellenállást.¹¹

Az emberi jogok védelmét szolgálja a törvény azon előírása is, hogy rendőr az emberi jogokat sértő cselekmény észlelése esetén személyre tekintet nélkül köteles intézkedni.

⁸ Cour eur D.H. Tomasi c. France, jugement de 27 aout 1992. serie A 241-A

⁹ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának R/82/17. számú ajánlása és annak értelmező memoranduma, 43. pont.

¹⁰ Uo. 11. pont.

¹¹ Grád András: Kézikönyv a strasbourgi emberi jogi ítélkezéstől. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2000, 90. o.

Az emberi jogok megsértésével beszerzett bizonyítékhoz eljárási szankció kapcsolódik. A Be. 77. § (2) bekezdése szerint a bizonyítás törvényességéhez tartozik, hogy a bizonyítási cselekmények végzésekor az emberi méltóságot, az érintettek személyiségi jogait és a kegyeleti jogot tiszteletben kell tartani, és gondoskodni kell arról, hogy a magánéletre vonatkozó adatok szükségtelenül ne kerüljenek nyilvánosságra. A 78. § (4) bekezdése szerint nem értékelhető bizonyítékként – egyebek között – az olyan bizonyítási eszközökből származó tény, amelyet a hatóság a résztvevők eljárási jogainak lényeges korlátozásával szerzett be. Az emberi jogok megsértésével beszerzett bizonyíték ilyennek számít.

A rendvédelmi szolgálatok tagjainak az eljárási cselekmények foganatosításakor tudniuk kell, hogy – alapjában véve törvényi felhatalmazás alapján – emberi jogokat kezelnek. Jogalkalmazói munkájukat a szaktudás és a szakmai tisztesség segítheti. Az okok fennállása esetén teljesíteniük kell a kötelességüket. Törvényi felhatalmazás alapján beavatkozhatnak mások személyi szabadságába, magán- és családi életének titkaiba, erőszakot alkalmazhatnak mások és saját maguk védelme, a rend fenntartása érdekében. A szakismeret mellett az emberi jogok állandó szem előtt tartása segítheti elő a cél eléréséhez legmegfelelőbb eszköz megválasztását. A magánlakás sérthetlenségéhez, a magán- és levéltitok, valamint a személyes adatok védelméhez fűződő érdekeket még a törvényi feltételek megléte esetén is csak abban az esetben lehet megsérteni, ha a kívánt adatok más módon nem szerzhetők be. Ehhez a jogi alapot a törvény 17. §-a teremti: „A rendőrség a feladatok ellátása során a testi épséghez, a személyi szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.”

Az emberi jogok tiszteletben tartásának mindenkéltől az általános emberi kultúra részévé kell válnia. Különösen vonatkozik ez azokra a szervekre, szolgálatokra, amelyek tagjai hivatásuknál fogva felelősséggel tartoznak mások emberi jogainak védelméért, az emberi jogok betartásáért. A rendőrség pedig ilyen szervezet. Ezért különösen fontos az emberi jogok oktatása, méghozzá folyamatos oktatása. Erről kimerítően szól az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának 1978-ban meghozott 41. számú határozata. A határozat ajánlja tagállamainak azt is, hogy segítsék elő az emberi jogok védelmének oktatását, és hozzák létre a szükséges védelmi mechanizmusokat, a polgári és katonai szolgálatok kiképzési részeként. Ez a magyar rendvédelmi szervek részéről megtörtént.

Az emberi jogokkal összefüggő rendelkezések a rendőrség szolgálati szabályzatának rendelkezéseiben is megtalálhatók.¹²

12 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet.

A szolgálati szabályzat 4. § (7) bekezdése szerint a rendőr részéről – szolgálati feladatai ellátása során – tilos a személyek bármínemű, így különösen nemi, faji vagy etnikai származás, vallási vagy világnézeti, fogyatékoság, kor vagy szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetése.

A rendőr köteles intézkedni a gondoskodásra szoruló, a hátra maradt beteg, a magatehetetlen személy, a gyermek, valamint az őrizetlenül maradó vagyontárgyak érdekében.

A 29. § szerint az önmaga vagy mások életét, testi épségét, vagyonát veszélyeztető állapotban lévő személyt a rendőr köteles megakadályozni abban, hogy kárt vagy sérülést okozzon, ennek érdekében szükség esetén kényszerítő eszközt alkalmazhat.

Az 57. § (2) bekezdése szerint a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során köteles tiszteletben tartani a testi épséghez fűződő jogokat, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.

E dolgozat közreadásával arra kívántam rámutatni, hogy a rendőr törvényes intézkedéseinek minden esetben szolgálniuk kell az emberi jogok védelmét is.